

TLM_Lausunto_KEMINMAA_Tuhkamaa_maa-aines- ja ympäristölupa_17042026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** arkeologiPuolakka Hanna**KEMINMAA, TUHKAMAA-MÄNNIKKÖ, MAA-AINES- JA YMPÄRISTÖLUPAHAKEMUS, DESTIA OY**

Meri-Lapin ympäristöpalvelut on pyytänyt Tornionlaakson museolta lausuntoa Destia Oy:n maa-aines- ja ympäristöluvan muutoshakemuksesta Tuhkamaassa, Keminmaassa. Lausuntopyyntöön liitteenä museolle on toimitettu kopio yhdistelmäluvahakemuksesta sekä Tuhkamaa-Männikön ottoalueen suunnitelmaselostus (6.10.2025) liitteineen. Tornionlaakson museo toimii alueellisena vastuumuseona, jolle kuuluvat toimialueensa kulttuuriympäristöön liittyvät asiantuntija- ja viranomaistehtävät.

Lupahakemus ja maa-ainesten ottosuunnitelma

Hankealue sijaitsee Keminmaan kunnassa lähellä Kemin rajaa, noin 9 km Keminmaan keskustasta länsikaakkoon ja 7,4 km Kemin keskustasta koilliseen, Kirvesaavan länsipuolella. Lupahakemus koskee kiinteistöä 241-406-63-1 Männikkö, joka on kokonaan hakijan omistuksessa. Alueen maaperä on kalliota, jonka louhintaan lupaa haetaan. Alueella sijaitsee osittain kiviaineksen ottoalue ja sen välittömässä läheisyydessä on muiden toiminnanharjoittajien maa-aineksenottoalueita. Ottoalueen välittömässä läheisyydessä ei ole vakituisia asuntoja eikä loma-asuntoja. Lähimmät rakennukset sijaitsevat noin 1,45 kilometrin päässä länteen.

Suunnitelma-alueen pinta-ala on 3,98 hehtaaria, josta varsinaisen ottamisalueen pinta-ala on 3,12 hehtaaria. Koko kiinteistön pinta-ala on 7,58 hehtaaria. Lupaa haetaan 15 vuoden ottoajalle ja 250 000 m³otr ottomäärälle. Destia Oy hakee alueelle maa-ainekslain mukaan 21 § mukaista lupaa aloittaa maa-ainesten ottotoiminta ennen kuin maa-ainekslupapäätös on saanut lainvoiman. Ottotoiminta on esitetty suunnitelmapiiirroksissa. Samalle kiinteistölle on haettu lisäksi myös erillistä ympäristölupaa rakentamisessa syntyneen pilaantumattoman maan, betoni-, tiili- ja asfalttijätteen käsittelyyn sekä rakentamisesta syntyneen pilaantumattoman maa-aineksen maankaatopaikalle.

Otettava maa-aines on kalliota, joka jalostetaan murskaamalla erikokoisiksi murskelajikkeiksi. Murskauslaitos on siirrettävä ja tuodaan alueelle erikseen jokaista toimintakertaa varten, yleensä tehden noin yksi urakka vuodessa. Alin ottamistaso on +20.0 (N2000). Ottamisalueen eteläosassa ottaminen ulottuu Kemin ajotilauksen vastaavaan ottoalueeseen ja länsiosastaan Morenia Oy:n ottamisalueeseen. Toiminnassa ei synny ylimäämateriaalia. Pintamaat ja muut mahdolliset myyntiin kelpaamattomat materiaalit käytetään toiminnan päätyttyä alueen muotoiluun.

Tornionlaakson museon johtaja

17.04.2026

§ 41/2026

Suunnittelutilanne

Suunniteltu maa-ainesten ottoalue sijoittuu kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) alueelle. Alueella ei ole tarkempaa kaavaa. Maakuntakaavassa suunniteltu ottoalue sijoittuu *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle* (M) ja sisältyy *Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeeseen* (ek). Alueelle on osoitettu *Maa-ainesten ottoalue/kohde* (EO 2412, Keminmaa: Tuhkamaa) sekä *Muinaismuistoalue/kohde* (SM 3581, 136. Tuhkamaa).

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnitellulla maa-ainesten ottoalueella ei sijaitse tunnettuja muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettuja muinaisjäänöksiä. Lähin kiinteä muinaisjäänös on kuitenkin samalla maastonkohoamalla sijaitseva, kiinteistöltä 460 metrin päässä länteen sijaitseva **Tuhkamaa W** (*tunnus muinaisjäänösrekisterissä 241010136*). Selostuksessa kyseinen muinaisjäänös oli virheellisesti nimetty ”muinaisjäänösalue nro 7713”. Muinaisjäänöksen koko nimi sekä muinaisjäänösrekisterin tunnus tulee lisätä selostukseen. Maa-ainesten otolla ei ole suoraa vaikutusta tähän muinaisjäänökseen.

Yleisesti ottaen Tuhkamaan alue on potentiaalista varhaismetallikautisten muinaisjäänösten löytöaluetta, etenkin sen korkeammilla maastonkohdilla. Nykyisen hankealueen läheisille kiinteistöille on tehty arkeologisia tarkastuskäyntejä ainakin 2021 sekä 2023. Nyt kyseessä olevalla kiinteistöllä ei kuitenkaan ole tehty inventointia museon tietojen mukaan vuoden 1991 jälkeen. Kiinteistön pinta tulee kuitenkin käytännössä joko tuhoutumaan ottamistoiminnassa tai jäämään sen viereisen maankaatopaikan alle. Kiinteistöllä ei siis ole voimassa olevaa, ajantasaista inventointia ja tämän vuoksi Tornionlaakson museo edellyttää arkeologista inventointia koko kiinteistön alueelle.

Suunnittelualueella tulee tehdä arkeologin suorittama inventointi mahdollisten aiemmin tuntemattomien muinaisjäänöskohteiden varalta. Inventointi tulee ulottaa varsinaisen maanottoalueen lisäksi myös siihen liittyvien muiden uusien elementtien ja maankäytön alueelle, kuten ojitusten ja läjitysten alueelle, sekä maankaatopaikan alueelle.

Arkeologinen inventointi tulee tehdä Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeet (linkki alla) huomioiden. Tämän jälkeen Tornionlaakson museo voi antaa koko suunnitellun maanoton alueen kattavan lausunnon arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja sen huomioimisesta lupa-asiassa. Ennen arkeologin tekemää tarkastusta ja Tornionlaakson museon lausuntoa, maa-ainestenottolupaa alueelle ei voida myöntää.

Alueen laajuuden vuoksi Tornionlaakson museon arkeologi ei voi tehdä inventointia virkatyönään. Arkeologinen inventointi, jonka kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja, tulee tilata muulta arkeologiselta toimijalta. Tämä lausunto tulee toimittaa valitulle inventoinnin tekijälle. Inventoinnin tekijän tulee toimittaa inventointirapotti Tornionlaakson museolle tarkastettavaksi. Luettelo arkeologisia kenttätöitä toteuttavista toimijoista löytyy Museoviraston verkkosivuilta:

Tornionlaakson museon johtaja

17.04.2026

§ 41/2026

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>

Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeet:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-laatuohjeet>

Yhteyshenkilönne Tornionlaakson museossa on arkeologi Hanna Puolakka (etunimi.sukunimi@tornio.fi, puh. 040 482 0773).

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Meri-Lapin ympäristölautakunta
Meri-Lapin ympäristöpalvelut, Lotta Mattila
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto